

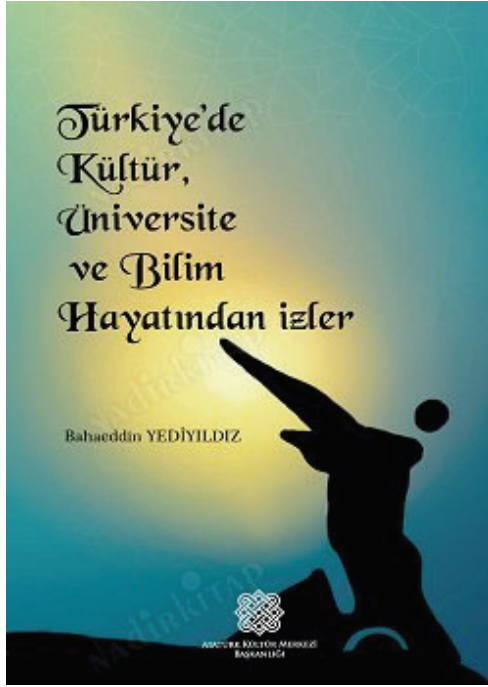
Kitap Değerlendirme

Türkiye’de Kültür, Üniversite ve Bilim Hayatından İzler

Bahaeddin YEDİYILDIZ

Bahaeddin Yediyıldız, Türkiye’de Kültür, Üniversite ve Bilim Hayatından İzler, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayını, Ankara, 2022, 459 Sayfa

Leyla AKSU KILIÇ*

Gazi

Akademik
Bakış
361
Cilt 17
Sayı 33
Kış 2023

Makale Geliş Tarihi: 25.05.2023. Makale Kabul Tarihi: 20.11.2023.

Kitap Değerlendirme / Künye: AKSU KILIÇ, Leyla, “Kitap Değerlendirme: Türkiye’de Kültür, Üniversite ve Bilim Hayatından İzler”, Gazi Akademik Bakış Dergisi (GABD), Sayı: 33, Cilt: 17, Aralık 2023, s. 361-368.

* Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, E-mail: leyla.aksu@usak.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0653-2027.

“...Değişim insanın ve toplumun ve daha da önemlisi varlığın özünde var. Elbette ki değişim kavramsal açıdan tarafsız bir durum; değişim olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilir... Özelde İslam dünyası, yerelde ise İslam dünyasının önemli bir parçası olan Türk toplumu birkaç yüzyıldır önemli değişiklikler girdabında... Dolayısıyla Türkiye'nin içinde bulunduğu bir girdabın açıklığa kavuşturulması, değişimin yönünün isabetli tayin edilmesi açısından entelektüellere büyük iş düşmektedir. Bu bakımdan sosyal bilimciler özel bir öneme sahiptir. Zira onlar toplumun içinde ve toplumun değişim yönünün uçlarında süreci takip ve kontrol işlevini üstlenmek durumundadırlar...” (arka kapak) şeklindeki Prof. Dr. Celalettin Vatan- daş tarafından yapılan değerlendirme ile okuyucuya takdim edilen eser, dört kısım, yirmi bir bölüm ile birlikte Bahaeddin Yediyıldız'ın Paris'te doktora hocası olan Jacques Berque'den yaptığı “Kültür ve İslam” ve “Hangi İslam?” başlıklı iki çeviriyi ihtiva eden eklerden oluşmaktadır. Bahsi geçen bölümlerin bir kısmı Yediyıldız'ın 1980 ile 2017 yılları arasında kültür, üniversite ve bilim konularında yayımladığı makalelerden bir kısmı da yapmış olduğu konuşmaların metinlerini ihtiva eden eser bu hali ile bir derleme niteliği taşımaktadır. Yediyıldız bu hususu “aşlında sıradan bir derleme değildir. Yazarın otuz yedi yıl içinde aynı konuda yaptığı çalışmaların bir kısmı, belli bir kurgu çerçevesinde yeniden inşa edilmiştir... Her bölümün içeriği, son yarım yüz yıl içinde Türkiye'nin kültür, üniversite ve bilim hayatının bazı yönlerini yansıtmaktadır...” ifadeleri ile izah etmektedir.

“Millî Kimlik Üzerine Düşünceler” üst başlığını taşıyan eserin birinci kısmı, millî kimlik inşasında tarih, milliyetçilik, küreselleşme ve Türk dünyasının meselelerine dair hususların ele alındığı üç bölümden oluşmaktadır. Buna göre “Millî Kimlik ve Tarih” başlıklı birinci bölümün özünü “sözlü gelenek ve tarihî belgelerin kimlik bakımından değerlendirilmesi” oluşturmaktadır. Türk mutasavvıfı Hacı Bayram-ı Veli'nin kendisini tanımak isteyen kimseye, “Kim bildi efâlini / Ol gördü sıfatını; Anda gördü zâtını / Sen seni bil sen seni” şiirinden hareketle efâlini bilen kişi veya toplumların gerçekleştirdiği eylemlerde hem sıfatını hem de zatını görebileceğinden bahisle bunun da hayalî faraziyelerin değil fillerin ürünü olan sözlü gelenek ve tarihî vesikalarla mümkün olacağına dikkat çekilmektedir (s.15-17). “Milliyetçilik ve Küreselleşme” başlıklı ikinci bölümde birbirine zıt iki kavramın yazar tarafından “aşlında meseleye soğukkanlılıkla ve derinliğine yaklaşırsa, bu iki gerçekliğin hiç de birbirine zıt olmadığı kolayca anlaşılabilir” düşüncesi ile ele alınmıştır. Bu düşünce biçimi genel bilinenin aksine bir bakış açısı olarak okuyucu açısından dikkat çekici olsa gerektir. Çünkü yazarın milliyetçilik ile küreselleşmenin nasıl bir arada ele alınabileceği ve bu iki kavram arasında nasıl bir ilişki kurulduğu okuyucu için merak uyandırıcıdır. Bu saik ile bakıldığında yazarın bu hususu “millet dar bir alanda nefessiz kalıp boğulmasın, küreselleşme de köleleştirmenin dolaylı ya da dolaysız vasıtası olmasın! Milletler arasındaki ilişkiyi mikro planda bireyler arasındaki ilişkiye benzetebiliriz... Ferdin şahsiyet kazanarak şahıs olması gibi topluluklar da

görsel

şahsiyet kazanarak millet olurlar. Milliyetçilik, ferdilikten kurtularak şahsiyete ulaşmış kişilerin, mensubu buldukları topluluğa şahsiyet kazandırma yolunda ifadesini bulan düşünceler ve bunların tahakkuku için ifa edilen eylemler bütünlüğüdür... Şahsiyetini bularak kemâle ermiş kişi, nasıl bütün insanlığın sorumluluğunu üzerinde taşıyorsa, milletler de öyledir. Evrensele açılır ve bütün insanlığın sorumluluğunu kendi omuzlarında hissederek... *Böyle bir sorumluluk duygusunun doğurduğu küreselleşme, milliyetçilikle tezat teşkil etmez...* şeklinde aydınlığa kavuşturulmaktadır (s.29); Eserin üçüncü bölümü yazarın Aydınlar Ocağında yaptığı bir konuşma olan “Türk Dünyası Tarihinin Meseleleri”dir. Konuşmanın Nihal Atsız’ın 19. ölüm yıldönümüne denk gelmesi, bu konuşmanın teması Atsız’ın sürekli düşündüğü meselelerden biri olması ve benzer adda makaleler yazması sebebiyle aynı ismi taşımaktadır. Bu hususta Atsız’ın Türk tarihinin meselelerine dair görüşleri süzülerek 5-9 Eylül 1994 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilen Türk Dünyası Tarih Araştırmaları Kongresi’nde ele alınan meseleler detaylandırılmıştır. Buna göre Türk tarihinin meseleleri beş tema etrafında sergilenmiştir. Bunlar Türk tarihinin kaynakları, Türk tarihine yaklaşımlar, Türk tarihini araştırma merkezleri ve Türk tarihinin sistematığıdır. Ancak yazara göre Türk Dünyası tarihinin birinci meselesi, Türk tarihine *bakış* ya da *kimlik* meselesidir. İkinci meselesi ise Batı medeniyeti ile hesaplaşma ya da bu medeniyeti sorgulamadır. Yazara göre Türk Dünyası tarihinin üçüncü meselesi ise Türk kültürü ve İslâm dini arasındaki ilişkinin sorgulanmasıdır. Yediyıldız “bunların üstesinden gelenebilirse, Türk dünyasının önü aydınlıktır. Aksi takdirde işi son derece zordur...” demektedir ki bugünün okuyucusu için de bu üç ana meselenin Türk dünyası açısından çözülmesi gereken problemler olduğu görülmektedir (s.33).

“Kültür ve Yenileşme” adını taşıyan eserin ikinci kısmı, dokuz bölümden oluşmaktadır (s.63). Bunlardan ilki aynı zamanda kitabın dördüncü bölümü olan “Tarih ve Kültür”de öncelikle *“bir milletin duygu, düşünce, davranış kalıplarını, belirli dönemlerde bilgi, sanat ve beceri birikimlerini, kendi varlığı hakkındaki tarih bilincini ve milletin belirginleşen objektif sosyal yapısına sahip olan sistemler bütünü, din, ahlâk, dil, sanat ve edebiyat ile ekonomik ve teknolojik kurumların biçim ve içeriklerini kapsayan tarzlarıdır”* olarak tanımlanan kültür ile *“1. Bir toplumun, bir sosyal grubun, bir milletin veya bütün insanlığın zaman içinde yaşadığı gerçeklik. 2. Bir toplum veya bütün insanlık tarafından yaşanan bu gerçeklik üzerinde yapılan ilmî araştırma ve bu araştırmalar sonucunda ortaya konulan bilgiler bütünlüğü”* şeklinde tanımlanan tarih ilişkisi, durum tespiti ve tarih araştırmalarında alınması gereken tedbirler detaylandırılmıştır (s.65). Eserin beşinci bölümü olan “Türk Kültürü ve İslâm” başlıklı yazıda ise Türk tarihi ve kültürü üzerindeki dinin etkisi üzerinde durulmuştur. Türk kültürü ve İslâm arasındaki bağlantıya geçmeden, öncelikle kültür ve din arasındaki ilişkiye değinilmiş ve “İnsanlığın tarih sahnesine çıkışından bu yana, din, toplumları çeşitli şekillerde etkilemiştir. Bu sebeple insanlık tarihini, *aynı*

zamanda, din ve dinî olaylar tarihi olarak değerlendirenler de vardır”. Bu açıdan Türk tarih ve kültüründe dinin etkisi görülmeye çalışılmıştır. Buna göre Türklerin ilk devirlerdeki dinleri Gök-Tanrı dinidir ancak eski inanç sistemlerini korumakla beraber farklı zaman ve mekânlarda Budizm, Maniheizm, Zerdüştlük, Brahmanizm, Şamanizm, Ortodoksluk, Nestûrîlik ve Yâkûbîlik gibi bazı inançlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Yediyıldız'ın değerlendirmesine göre, “*Ne var ki Türkler bu dinlerin hiçbirinde tutunmamışlardır. Çünkü bu dinlerden bazılarında millî seciyelerini kaybederek ya Çinleşmişler (Tabgaçlar gibi), ya Hristiyanlaşmışlar (Tuna Bulgarları, Macarlar gibi) yahut bir müddet sonra tekrar din değiştirmek ihtiyacı duymuşlardır (İç-Asya Uygurları gibi).*” Yediyıldız'a göre bu sürecin sonunda Türkler kendilerini eski Türk inanç sistemleri ile de uyum içinde olan İslamiyet'te bulmuşlardır. Türklerin İslamiyet'i benimseyerek, özünü tahrif edecek herhangi bir davranış içine girmeyerek ve bütünleşerek kendi millî hususiyetlerini, renklerini ve çizgilerini kaybetmemişlerdir ki “*söz konusu olan özgün bir terkiptir; diğer bir ifadeyle Türkler İslam'ı özümlemişlerdir*”. Yediyıldız bugün Türk toplumunun çağdaşlaşma yolunda Batıyla hesaplaşması, o medeniyeti eleştirerek, sorgulayarak anlaması, özümlemesi ve yeni bir terkiye ulaşması gerektiğine inanmaktadır (s.77). Türkler ve İslamiyet konulu bu kısmı müteakip mevzuu tamamlayıcı olarak nitelendirebileceğimiz “Değerler, Şahsiyet ve Kültür” adını taşıyan altıncı bölüm gelmektedir. Karşılıklı sohbet olarak dizayn edilmiş olan bir konferans metni olan bu bölümde değerler, şahsiyet-kültür ve felsefe-din açısından ele alınmıştır. Bu çerçevede HABİTAT II konferansı (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Konferansı) ile 1996 yılındaki Kutlu Doğum Haftası adıyla yapılan ilmi toplantı Türkiye'deki değerler, şahsiyet ve kültür ilişkileri bağlamında değerlendirilmiştir. Türk kültürünün temelini teşkil eden İslam dininin prensipleri ile HABİTAT II'nin üzerinde durduğu konular benzerliğine dikkat çeken Yediyıldız “İslam tabiatı korur. Tabiata karşı sorumluluğu var insanın. Bir ağacı rastgele kesemezsiniz, canlıdır çünkü o! Hayvanı öldüremezsiniz, incitemezsiniz. Bunlar son derece önemli. Böyle bir davranış nefsi aşır insanlarla, bütün canlılarla bütünleşme hadisesidir. İtidalle hareket etme ve dengeleri yerli yerine oturtma hadisesidir. İşte gerçek demokrasi de, şahsiyetçilik de, bu dengeleri tanzim ettiği için, birbirlerinin müteimmimidirler, aralarında tezat değil uyum mevcuttur...” yorumunu yapmaktadır. Yediyıldız'ın bu yorumu daha öncesinde milliyetçilik ve küreselleşme kavramlarının benzerliğine dair yaptığı yorumda olduğu gibi kavramlar arasında zıtlık ve tezatlıkları ortaya koymaktan ziyade uyumu yakalamaya çalıştığına dair bir tavrı olduğunu düşündürmektedir (s.89). Türkiye'nin de dışında kalamayaçağı tartışma konularından biri olan değişme ve ilerleme fikrine dayalı olan batılılaşma, muasırlaşma, çağdaşlaşma kavramları ile ilgili olan yedinci bölüm “Batılılaşmanın Temelleri Üzerinde Bazı Düşünceler” başlığını taşımaktadır. 18. yüzyıla kadar değişimin karşısında olan Osmanlı'nın temel endişesinin nizamın/düzenin korunmasının olduğu ancak 18. yüzyılda

Gör

durumunun değişerek çöküşün eski kanunlara dönmekle engellenemeyeceği anlaşılacak Batılıların askeri ve teknik üstünlüğünü kabul ettiği değerlendirilmiştir. Bu hususta netice olarak Osmanlılar döneminde temelleri atılan ancak gerçek bir yaklaşımla hareket edilemeyerek, Batı’nın ilim zihniyetinin asla yakalanamadığından, kolay olanın tercih edilip Batı’nın kültür unsurlarının taklit edilmesinden bahisle 20. yüzyıl Türkiye’inde hala Batılılaşma sorununun devam ettiği zikredilmektedir (s.111). Kültür ve yenileşme kavramları üzerindeki tartışmalar, bitmek bilmeyen bu tartışma ortamı ve ilişkili kavramların ele alındığı sekizinci bölüm “Kültür ve Yenileşme” başlığını taşımaktadır (s.127). İslamî İlimler Araştırma Vakfı’nın *Hadis, İslam Tarihi ve İslam Hukukunda Metin Tenkidi Meselesi* başlıklı ilmi toplantısının metni üzerinde tenkit yapılan dokuzuncu bölüm ise “Kültürlerin Yeniden Yapılandırılmasında Tenkidin Rolü” başlığını taşımaktadır. Yediyıldız burada bir şeyin aslını anlama çabası, doğruyu (otantik) sahteden ayırma sanatı olarak tenkitten yola çıkarak Hadis, İslam Tarihi ve İslam Hukuku ile ilgili metinlerin doğru olarak tespitine çalışmaktadır. Bu tespitlerden biri *Hadis, İslam Tarihi ve İslam Hukukunda Metin Tenkidi Meselesi* adlı tartışmalı toplantıda “İslam Medeniyetine dair metin tenkidi çalışmalarının ferdi gayretlerle üstesinden gelinemeyeceği ve dolayısıyla kurumsallaşmaya gidilmesi gerektiği vurgusu”nun doğru olduğudur. Yediyıldız’a göre bunun için Türkiye’de üniversitelere ve akademik kadrolara büyük iş düşmektedir ki “*işte o zaman, ilmi araştırmalar ve bu arada özellikle “metin tenkidi” konusunda kurumsallaşma faaliyetleri açısından son derece önemli adımlar atılabilir ve verimli bir biçimde özgün bilgi üretimi gerçekleştirilebilir.*” Bahsedilen toplantıda üzerinde durulan ve Yediyıldız’ın dikkat çektiği bir diğer husus “*Türkiye’de günümüz bilim adamlarının bir taraftan klasik dönemin otoriteleri sayılan Müslüman âlimler ve diğer taraftan da batılı bilim adamları karşısındaki tavır ve duruşları*”dır. (s.155). Batının teknolojisinin yoğun etkisi altında uzun süredir bir dönüşüm süreci yaşayan ve bu dönüşümün sancılarını çeken Türk kültürünün değerlendirildiği onuncu bölümde “Kültür ve Terör” konusu ele alınmaktadır. Yediyıldız, yaşanan her türlü terörü de bu sancının ürünü olarak görmektedir. O sebeple ki, bu sancıların hafifletilebilmesi kültürün kendi boyutları içindeki ve diğer kültürlerle ilişkilerindeki dengelerin kurulabilmesine ve dengelerin kurulabilmesi de ilmi araştırmalar ve tarih şuuru ile mümkündür. Bunun için özellikle üniversiteler dâhil bütün araştırma kurumlarının işlevleri gözden geçirmelidir (s.169). Bir tarih araştırmasında yaşanan bürokratik muamele ve problemlerden hareketle “mantıklı bir bürokrasi, diğer araştırmacıların olduğu gibi tarih araştırmacılarının da işlerini kolaylaştırmak zorunda” olduğu ele alınan on birinci bölüm “Bürokratin Mantığı ve Türk Kültürü” başlığını taşımaktadır (s.181). 16. yüzyılın sonlarında Tunuslu Ahmed’in “*...Bu tercüme-yi Türk dilinde hazırladım. Zira ki bu dil bugün Dünya’da hükmeder...*” ifadeleriyle başlayan on ikinci bölüm “Bir “Dil, Kültür ve Çağdaşlaşma” Modeli” başlığı altında Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Ta-

görsel

rihi Enstitüsü'nün 2002 Kasımında düzenlediği bilimsel toplantıda sunulan bildiriler çerçevesinde yapılan tartışmaları gündeme taşıyarak “dil, kültür ve çağdaşlaşma” arasındaki ilişkileri ve kültürler arası etkileşimleri, kültürel oluşum ve dönüşümleri açıklamak için oluşturulan bir model üzerinde tartışılmıştır (s.191).

“Üniversite ve Bilim” üst başlığını taşıyan eserin üçüncü kısmı beş alt bölümü ihtiva etmektedir (s.199). Türkiye’deki üniversitelerin bir taraftan kaliteleri artırılmaya çalışılırken diğer taraftan yeni ve kaliteli üniversiteler açılması gerektiğini düşünen Yediyıldız, on üçüncü bölümde “Bilgi Çağında Nasıl Bir Üniversite?” başlığı altında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi’nin (Tobb Etü) böyle bir ihtiyaçtan doğduğunu ifade etmiş ve Tobb Etü’nün nasıl bir üniversite olacaktır? sorusuna cevap vermeye çalışmıştır. Buna göre klasik ve geleneksel bir üniversite olmayacak olan Tobb Etü’nün “*bir yanıyla klasik tabana dayalı, evrensel bilgi üreten girişimci bir üniversite*” olacağını ifade etmiş ve böylece zihninde kurguladığı üniversite modelini hayata geçirmeye çalışmıştır. Yediyıldız, Tobb Etü’de kurucu dekan olarak görev aldığı süre içinde bilgi ve donanımlarını hayata geçirmeye gayret etmiştir. Ona göre Tobb Etü “*ulusal merkezli fakat evrensel boyutta, araştıran, sorgulayan, tasarlayan, keşif ve icatta bulunan, her alanda üreten, kazanan ve kazandıran bir üniversite*” olacaktır (s.201). Yediyıldız’ın “*asıl işlevi araştırmalar yaparak özgün bilgi üretmek, kendi yöntemleri ve ürünleriyle bilgi üretebilecek ve sorun çözebilecek sorgulayıcı ve yaratıcı insan gücü yetiştirmek, nihayet bu iki kazanımını kendi toplumunun ve elbette insanlığın hizmetine sunmak*” olarak üniversitelerin vizyonunu belirlemeye çalıştığı on dördüncü bölüm “Türkiye’de Üniversitelerin Vizyonu ve Özgün Bilim Üretimi” başlığı altında Türkiye’deki üniversiteleri gruplandırmaktadır. Buna göre birinci grup üniversiteler, özgün bilgi üretme hususunun önemine dair vizyonunu belirleyenler; ikinci grup ise, bilgi üretimi ifadesini kullanmamakla beraber araştırma ya da bilimsel araştırmaya yer vermekte olanlar iken bir diğer grup üniversite vizyonunda yeni bilgi üretimi ve araştırmaya hiç atıf yapmayan ve farklı amaçları ön plana çıkaran üniversitelerdir ki araştırma ve bilgi üretimi yerine başkalarının ürettiği bilgiyle eğitim-öğretim yapmayı tercih etmektedir. Türkiye’deki üniversiteleri örnekleri ile tahlil eden Yediyıldız bu hususu “*gerçek bir üniversitenin vizyonu, bilgi aktarmak değil bilim yapmak ve özgün bilgi üretmek olmalıdır. Keşfetmeyi, icat etmeyi, yaratmayı hedeflemeli, gerçekten bilim yapmaya ve özgün bilgi üretmeye kilitlenmiş olmalıdır*” şeklinde değerlendirmektedir (s. 211). “*Bilim ile uğraşan kurum ve kuruluşlarımız, bilimin işlevinin, tabiat ve insanın bilinen bilgisi dışında, bunları bilerek, bunların haricindeki bilinmeyenlerini bilinir hale getirmek olduğunun idrakinde midirler?*” sorusunun cevabının arandığı on beşinci bölümde “Türkiye’de Bilime Yaklaşım” başlığı altında bu konuda başta üniversiteler ve araştırma kurumları konu alınmıştır (s.237). “*Bilim Batı’dan alınır düşüncesi bırakılmı, evrensel ölçekte özgün düşünce, bilgi ve sanat üretimimizi artırma*

görsel

ve bunları uygulama alanına koyma yoluna gidilmelidir...” düşüncesinin işlendiği on altıncı bölüm “Evrenkent ve Özgün Bilgi Üretimi Üzerine Bazı Düşünceler” adını taşımaktadır. Yediyıldız, evrenkenti bilgilerin üretildiği ve yayıldığı yer olarak tanımlamakta ve Princeton Üniversitesini örnek vermektedir. “Evrenkent’in üç işlevi; eğitim, araştırma ve toplumsal etkinliktir. Ana kaynağı insandır...İnsanlar arasında da gençlik...Princeton’da araştırmaların üçte birini lisans öğrencileri yapıyor...Öğrenci, ikinci sınıftan sonra bir araştırma grubuna girmek zorundadır. Bilime ve hayata hükmetmenin yolu budur...” ifadeleri ile detaylandığı Princeton, öğretim üyesi başına en yüksek bağış alan bir evrenkenttir. Ayrıca Amerika’daki MIT Evrenkenti, Stanford Evrenkenti ele alınmış ve Türkiye’deki durum değerlendirmiştir (s.253). Türkiye’de yaratıcı düşüncenin temellendirilememiş olmasının sebeplerinden birisi olarak sürekli eğitim felsefesinin tam olarak anlaşılammış olmasının ele alındığı on yedinci bölüm “Sürekli Eğitim” başlığını taşımaktadır. Konunun teorisi ile otuz dokuz farklı isim altındaki sürekli eğitim teşkilatlarından “kültür merkezleri” ve “Paul Pastur Çalışma Üniversitesi” ele alınmıştır (s.267).

“Atatürk ve Mirası” adını taşıyan dördüncü ve son kısım dört bölümden meydana gelmiştir (277). Atatürk’ün ebediyete intikalinin 71. yıldönümünde 2009 tarihinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu tarafından düzenlenen Devlet Töreni’nde Yediyıldız’ın yaptığı konuşma, eserin on sekizinci bölümünde “On Kasım Devlet Töreni Açış Konuşması I” başlığı ile paylaşılmıştır. Konuşmada Atatürk tarafından sık sık kullanılan hars sözcüğünden bahisle “Atatürk bu kavramları kullanırken kafasında hangi olguları canlandırıyor? “Muasır medeniyet”ten ne anlıyordu? “Harsı” ya da “kültürü” muasır medeniyet seviyesi”nin üstüne çıkarmak ne demekti?” sorularının cevabı aranmaktadır. Yediyıldız bu soruların cevabını, Atatürk’ten alıntılararak “a) Bir insan cemiyetinin/toplumunun devlet hayatında b) Fikir/düşünce hayatında, yani ilimde/tabii bilimlerde, içtimaiyatta/beşerî bilimlerde ve güzel sanatlarda c) İktisadî hayatta yani ziraatta/tarımda, zanaatta/sanayide, ticarete, kara, deniz ve hava münakalatçılığında/ulaştırmacılığında yapabildiği şeylerin muhasalasıdır/bileşkesidir” şeklinde vermektedir (s.279). Bir önceki konuşmayı takip eden diğer yılda yani Atatürk’ün ebediyete intikalinin 72. yıldönümünde 2010 tarihinde Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından düzenlenen Devlet Töreni’nde yine Yediyıldız’ın yaptığı bir başka konuşma, eserin on dokuzuncu bölümünde “On Kasım Devlet Töreni Açış Konuşması II” başlığını taşımaktadır. Bu sefer bir önceki konuşmadan farklı olarak bilim ve üniversite konusundaki düşünce ve davranışların üzerinde durulmuştur. Atatürk ve çevresinin 1930’lu yıllarda başlayarak yaptıkları üniversite reformu, TTK, TDK VE DTCF’nin kurulması ve “birinci elden ilim yapmak, özgün bilgi üretmek, Türk Dil ve Tarih kurumlarını Akademi hâline getirmek için akademisyenler yetiştirecek bir altyapı oluşturma” hedefi üzerinde durulmuş ve bu hedefe ne kadar ulaşıldığı sorgulanarak Türkiye’deki üniversitelerin sayısının

görsel

arttığı ve yukarıda adı geçen kurumların birleşerek Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu hâline getirildiği ifade edilmiştir (s.285). Önceki iki konuşmayı müteakip 2011 yılında Atatürk'ün ebediyete intikalinin 73. yıldönümünde yaptığı konuşma eserin yirminci bölümünde “On Kasım Devlet Töreni Açış Konuşması III” başlığı ile verilmiştir. Bu üçüncü konuşmanın teması Atatürk'ün felsefesi üzerinedir. Doğan Cüceloğlu'nun “*Atatürkçü olmak ne demek?*” (Habertürk, Günlük Gazete, 01.04.2010, s.20) isimli yazısından hareketle Atatürk'ün felsefesini 1)Gerçeği olduğu gibi kabul etmek ve ona saygı duymak 2) aklın ve bilimin rehberliğini kabul etmek ve 3) kayıtsız şartsız istiklâl yani bağımsızlık ilkesi ile açıklamaktadır (s.297). Eserin son bölümü olan yirmi birinci bölümde “Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu ya da Uluslararası Bütünleşik Bilgi Üretim Sistemi” başlığı ile Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun kuruluşu ve geçirdiği tarihsel süreç ele alınmıştır. Bu bölümde 2009 yılına kadar kurum ve kuruma bağlı kuruluşlar bünyesinde çıkarılan yayınların ve toplantıların miktarı tablolaştırılarak kurumların toplam üretimi çıkarılmıştır. “Atılım ve Yeniden Yapılanma Dönemi” olarak isimlendirilen ve 2009'dan 2012'ye kadar ki faaliyetlerin ele alındığı kısımda ise “teşkilât yasaının yenilenmesi, Bütünleşik Bilgi Sisteminin kurulması ve Burs Sistemi'nin Tesisi ve Çeviri Hareketi Projesi ile bu çerçevedeki faaliyetler detaylandırılmıştır (s.305). Bu bölüm aslında özgün düşünce, bilgi ve sanat üretiminin kurumsal olarak nasıl gerçekleştirileceği ve bunların uygulama alanına nasıl konulacağı sorularına cevap aramakta ve bunun tasarlanan bilgi üretim santrali açıklanmaktadır.

Eserin Türkiye'de özellikle Tarih metodolojisi, genelde ise kültür ve medeniyet ile ilişkili diğer kavramlarla ilgili yazının azlığı ve tartışma zemininin yetersizliğini göstermesi açısından mühim olduğu görülmektedir. Ancak Yediyıldız'ın akademik hayatı süresince yaptığı çalışmalar, araştırmalar ve konuşmaların her ne kadar üzerinde yeniden çalışılarak eserde kullanıldığı ifade edilse de bazı verilerin güncellenmesi uygun olabilirdi. Mesela, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun 2009-2012 yılları arasındaki faaliyetlerinin sonuçlarının sonraki yıllardaki yansımaları ya da Türkiye'deki üniversitelerin vizyonunun ele alındığı bölümdeki veriler 2008 yılında yapılmış olan taramaları içermektedir. Türkiye'deki üniversitelerin 2023 yılına geldiğindeki vizyonunun tekrar değerlendirilmesi çalışmanın alana katkısını artırabilirdi. Sonuç itibarıyla akademik hayatını özgün bilgi üretimi çabasına vakfeden Yediyıldız'ın bu eseri “...ülkemizi bilim yapılabilir bir ortam haline getirebilmek için gerçekleştirmeye çalıştığı faaliyetlerinin *izlerinden bir kısmını yansıtmaktadır*” ifadelerinde hayat bulmaktadır. Bu kitapta, akademik düşünce biçimini “Bilimin Bilinenleri ve Bilinmeyenleri”nin şekillendirdiği görülen Yediyıldız'ın, akademik ve idarî hayatı süresince ortaya koyduğu bilimsel çalışmalar çerçevesinde, Türkiye'de genelde bilimsel hayatın, özelde ise tarih ilminin serencamı gözler önüne serilmiştir.

görsel